

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Գրական ունկնդրման դասերն

առաջին դասարանում

Հետազոտողներ՝ Աիդա Հովսեփյան, Նելլի Ռոստոմյան

Ղեկավար՝ Կարինե Չիբուխչյան

2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ներածություն
2. Գրական ունկնդրման դերը, նպատակներն ու խնդիրները
3. Գրական ունկնդրման դասերի արդիականությունը դպրոցում, դասավանդման մեթոդիկան
4. Գրական ունկնդրման դասերի պլանավորման առանձնահատկությունները
5. Գրական ունկնդրումը հետալրբենական շրջանում
6. Գրական ունկնդրման ժամերին ներկայացվող պահանջները
7. Երեխայի արժեհամակարգի ձևավորմանն ուղղված աշխատանքները գրական ունկնդրման ժամերին
8. Գրական ունկնդրման ժամերը որպես ուսումնական , դաստիարակչական խնդիրների լուծման միջոց
9. Խաղը որպես գրական ունկնդրման դասաժամերի բաղկացուցիչ մաս
10. Վերլուծություն
11. Եզրակացություն
12. Օգտագործված գրականության ցանկ

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Այսօր վեց տարեկան երեխան արդեն տիրապետում է համակարգչային տարրական գիտելիքների; Աշխարհին նա հաղորդակցվում է նաև համացանցի միջոցով: Նորագույն տեխնոլոգիաները դարձել են մեր կյանքի անբաժան մասը, և անհնար է այլևս մեր առօրյան պատկերացնել առանց դրանց: Սա կյանքի առաջընթացն է: Մակայն առկա է նաև տվյալ երևույթի բացասական կողմը. երկրորդ պլան է մղվել գիրքը, նվազել է գրքի նկատմամբ հետաքրքրությունը: Պետք է նկատել, որ վեց տարեկան և դրանից ցածր տարիք ունեցողները գրականությանը հաղորդակցվելու առավել շատ փորձ ունեն / հեքիաթ, ոտանավոր /, քանի որ մեծահասակները նախադպրոցական տարիքից երեխաների համար շատ են կարդում հեքիաթներ և սովորեցնում ոտանավորներ: Երեխայի հետաքրքրությունը չի թուլանում նաև դպրոց հաճախելու առաջին տարիներին: Գարդները <<Բազմաբնույթ մտածողության տեսության կիրառումը ուսուցման վաղ շրջանում>> գրքում նշում է, որ մարդիկ ի ծնե օժտված են: Նրանց հատուկ են ընկալման և մտածողության բոլոր ձևերը: Մակայն տարբեր մարդկանց մեջ դրանցից մեկը կամ մի քանիսը դրսևորվում են առավել ընդգծված: Մտածողության այս տեսակների վրա հենվելն ուսուցումը դարձնում է առավել արդյունավետ: Բանն այն է, որ ոչ թե աշակերտն է հարմարվում ուսուցման այս կամ այն ձևին, այլ ուսուցման ձևն է հարմարեցվում աշակերտի ընկալմանը: Ժամանակն առաջ է շարժվում: Թե տանը, թե դպրոցում փոխվում է ամեն բան. փոփոխվում են նաև ուսուցման ու դաստիարակության խնդիրները: Ժամանակակից երեխաների մտածողությունը, ցանկություններն ու հետաքրքրությունները չեն համապատասխանում անցյալ ժամանակով ապրող մանկավարժին: Հետևաբար, նրա կողմից գործադրվող ուսուցման մեթոդներն արգասաբեր չեն լինի: Այսօր մենք խնդիր ունենք, որ գիտակցաբար քայլի արդիականության հետ, առաջնորդվի ժամանակի պահանջներով: Երեխաներին պետք է ուսուցանել առանց հարկադրանքի և ճնշումի, քանի որ ուսուցման այդ ուղին երեխաների մոտ առաջ է բերում հիասթափություն և անտարբերություն: Հարկավոր է դպրոցը դարձնել մանուկների աշխատելու և սովորելու համար առավել հաճելի և նպաստավոր վայր: Կրթության որակի բարելավումը պահանջում է, որ ուսուցիչն ունենա մասնագիտական անհրաժեշտ պատրաստվածություն և բարոյական բարձր արժանիքներ: Նա պետք է տիրապետի

սովորելու և սովորեցնելու ժամանակակից մեթոդներին, զբաղվի ինքնակրթությամբ և լինի բազմակողմանի զարգացած անձնավորություն:

2. ԳՐԱԿԱՆ ՈՒՆԿՆԴՐՄԱՆ ԴԵՐՁ, ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐՁ

Մեր օրերում երեխաները դպրոց են հաճախում 5,7— 6 տարեկանից: Դա նախկինում ավագ նախադպրոցական տարիքային շրջանն էր, երբ մանկան կյանքում առաջնայինը խաղային գործունեությունն էր: Ուստի ավանդական մեթոդներով դասավանդումը չի կարող բավարարել քսանմեկերորդ դարի սերնդի աճող հետաքրքրություններին: Երեխայի ուսուցումը պետք է կազմակերպել խաղի, հեքիաթի ձևով՝ սովորեցնել այնպես, ինչպես նա ընկալում է աշխարհը՝ գունագեղ, պայծառ, հստակ ու մատչելի: Գերմանացի մեծ քնարերգու Գյոթեն ասել է. «Մարդը չի կարող յուրացնել այն, ինչ չի հասկանում»: Ուսուցչի խնդիրն է՝ հենց նախաալբերգական շրջանից աշակերտի մեջ հետաքրքրություն սերմանել գրքի և ընթերցանության հանդեպ: Վաղ տարիքից մայրիկները երեխաներին քնեցնելիս կամ նրանց հետ խաղալիս պատմում ու կարդում են հեքիաթներ, ցուցադրում աիդ գրքերի գունագեղ նկարազարդումները: Առաջին դասարանցին սիրում է ունկնդրել գեղարվեստական ստեղծագործություններ և դրանք նկարազարդել յուրովի: Գրական ունկնդրման ժամերին հարկավոր է առաջին հերթին ուշադրություն դարձնել լեզվի ճիշտ ու գրագետ գործածությանը: Ունկնդրման միջոցով փոքրիկը կբացահայտի գեղարվեստական խոսքի հմայքն ու կախարդական ուժը: Հեքիաթները, բանաստեղծությունները, փոքրիկ պատումները հետաքրքիր ու բովանդակալից են դարձնում մայրենիի ժամերը: Երեխաները հաճույքով են ընդգրկվում բեմականացումների նախապատրաստական գործընթացի մեջ, սիրով ստանձնում են իրենց հանձնարարված դերը, ջանասիրաբար աշխատում են ավելի լավ, բնականին մոտ ներկայացնել կերպարը, արտասանում են, երգում և նկարում: Գրական ունկնդրման դասերն ուսուցումը դարձնում է առավել արդյունավետ: Բանն այն է, որ ոչ թե աշակերտն է հարմարվում այս կամ այն ձևին, այլ ուսուցման ձևն է հարմարեցվում աշակերտի ընկալմանը: Հեքիաթները նպաստում են տարբերակելու աշխատասիրությունը՝ ծուլությունից, ակտիվ գործունեությունն՝ անգործությունից, բարությունը՝ չարությունից, հոգատարությունն՝ անտարբերությունից և այլն: Հեքիաթը միաժամանակ օժանդակում է երեխաների մտավոր զարգացմանը և նրանց

դաստիարակում թերությունների նկատմամբ անհաշտության ոգով: Այն օգնում է բացահայտելու ոչ միայն շրջապատի ու ընկերների անկատարություններն, այլև տեսնելու դրանց ծագման պատճառները: Կարևոր է, թե արդյոք կարողանում ենք սովորեցնել պատմել և վերարտադրել այն, ինչ նրանց կարդացել ենք, կամ պատմել: Բանն այն է, որ մեծերի պատմած հեքիաթը երեխաների զգացմունքների ու երևակայության վրա նույնքան ուժեղ է ազդում, որքան բնագիրը:

3. ԳՐԱԿԱՆ ՈՒՆԿՆԴՐՄԱՆ ԴԱՍԵՐԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԴՊՐՈՑՈՒՄ ԵՎ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՆ

Մի քանի տարի առաջ ուսուցիչն ինքն էր փնտրում և ընտրում ունկնդրման համար նյութեր: Այսօր ուսուցիչներին օգնական են բազմապիսի ամսագրեր, ժողովածուներ, էլեկտրոնային շտեմարաններ, գրական ունկնդրման համար նախատեսված գրքեր, որոնք բավականին հեշտացնում են ուսուցիչների աշխատանքը: Հաղորդակցական կարողությունների զարգացման տեսանկյունից խիստ կարևոր է ունկնդրելու մշակութի ձևավորումը: Արդյունավետ հաղորդակցությունը ենթադրում է ոչ միայն ճիշտ, տեղին, հետաքրքիր ու դիպուկ արտահայտվել, այլև լսել խոսակցին, ունկնդրել, ընկալել, հասկանալ այն, ինչ ասվում է, այսինքն՝ դառնալ ակտիվ ունկնդիրներ: Աշակերտներին անհրաժեշտ է այսօր սովորեցնել նաև լսելիս ուշադիր և ակտիվ լինել, այսինքն՝ իրապես լսել զրուցակցին և պատասխան խոսքը կառուցել նրա ասածի հիմքով: Նախաայբբենական և տառուսուցման ընթացքում ուսուցիչը ցույց է տալիս ընթերցվող գիրքը, կարդում վերնագիրը, հեղինակի անունը: Աշակերտները կրկնում են: Հեքիաթն ընթերցելուց հետո ուսուցիչը գիրքը փոխանցում է աշակերտներին: Նրանք ուսումնասիրում են, թերթում, դիտում կազմը, նկարազարդումները: Դասի ավարտին ուսուցիչը հանձնարարում է մտապահել ստեղծագործության վերնագիրը, անձնական գրադարանում փնտրել, գտնել և դպրոց բերել նմանատիպ այլ գրքեր: Ունկնդրումը ենթադրում է սովորողի կողմից մի շարք հիմնական կարողությունների տիրապետում:

1. Ընկալել և հասկանալ ունկնդրած տեքստի հիմնական բովանդակությունը:
2. Վեր հանել անհրաժեշտ տեղեկատվությունը:
3. Ամբողջապես ըմբռնել ունկնդրվող բնագրի մանրամասները:

Ունկնդրման ունակություններին վերաբերող պահանջները փոխվում են դասարանից դասարան՝ ըստ լեզվական նյութի բարդացման և ընկալման պահանջների: Ակտիվ ունկնդրման կարողությունների զարգացումը կհանգեցնի մի քանի խնդրի լուծման: Դրանք են.

ա/ Ունկնդրումը վերածել խոսքային գործունեության անհրաժեշտ բաղադրամասի և երկկողմանի գործընթացի /ունկնդրման համար կարևոր են դիմախաղը, շարժումները և կեցվածքը /:

բ/ Ունկնդրման նպատակի բացահայտումը /ունկնդրման ակտիվության ապահովումը, այսինքն՝ ըմբռնումով ունկնդրումը /:

գ/ Հասկանալ ունկնդրված տեքստը / որոշել թեման և տեքստի հիմնական գաղափարը /:

դ / Ունկնդրելիս ազատ լինել հարցեր առաջադրելու՝ լավ չհասկացածի կամ չընկալածի շուրջ:ա

ե/ Ուշադրություն դարձնել խոսքի ընդհանուր բովանդակությանը և ոչ խոսքային միջոցներին / ձայնի հնչերանգը, տեմպը, բարձրությունը, դիմախաղը, շարժումները, կեցվածքը /:

զ / Ստուգել բանավոր խոսքն ունկնդրելու, ընկալելու և մտապահելու կարողությունները:

Գրական ունկնդրման նպատակը սովորողներին գրական տեքստի ընկալմանը վարժեցնելն է: Դա վերաբերում է գեղարվեստական ընկալմանը, որին մասնակցում են հոգեբանական մի շարք գործընթացներ՝ խոսք, երևակայություն, մտածողություն: Գեղարվեստական ընկալումը ոչ միայն ստեղծագործությունը լսելու կարողությունն է, այլև ենթատեքստը, գործող անձանց փոխհարաբերությունները հոգու աչքերով և ականջներով լսելու և հասկանալու կարողությունը: Վեցամյա դպրոցականի համար գրքի հետ նման շփումը դառնում է բարոյականության և բարեկրթության ձևավորման առաջին լուրջ դպրոցը: Ինքնուրույն ընթերցողական ունակությունների ձևավորումն սկսվում է ուսուցման առաջին օրվանից և իրագործվում է փուլ առ փուլ.

1-ին փուլ / նախապատրաստական / . առաջին դասարան, երբ աշակերտը նոր է գրաճանաչ դառնում:

2-րդ փուլ / հիմնական / . 2 – 4-րդ դասարաններ

Առաջին փուլում անհրաժեշտ է առաջին դասարանցիների մեջ արթնացնել ամեն օր, յուրաքանչյուր ազատ ժամ գիրք, թերթ կարդալու ցանկություն և ձգտում:

Առաջին դասարանում գրական ունկնդրման դասերը պլանավորելիս պետք է հաշվի առնել՝

1. սովորողների պատրաստվածության մակարդակը,
2. միջավայրի առանձնահատկությունները / ծնողների սոցիալական վիճակը, մշակույթի օջախները, դասարանի և դպրոցի գրական ֆոնդը /,
3. երեխաների հետաքրքրությունների շրջանակը:

Գրական ունկնդրման դասերին աշակերտները լինում են պասիվ և ակտիվ ունկնդրի դերում: Պասիվ ունկնդրման ժամանակ ակտիվ ընթերցանության ձևավորումը հետաձգվում է: Ի՞նչ պետք է անել, որպեսզի չբախվենք նման դժվարությունների:

4. ԳՐԱԿԱՆ ՈՒՆԿՆԴՐՄԱՆ ԴԱՍԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Գրական ունկնդրման դասերը պլանավորելիս պետք է նկատի առնել աշխատանքի հետևյալ տեսակները.

1. **Խոսքային վարժություններ.** դասն սկսել 2 – 3 բույե տևողությամբ խոսքային վարժություններով, քանի որ դասամիջոցից հետո աշակերտները դժվարությամբ են անցում կատարում ուսումնական գործունեության: Խոսքային վարժությունները աշակերտներին ներգրավում են ակտիվ մտավոր աշխատանքի մեջ: Խոսքային վարժությունների համար շատ հարմար են շուտասելուկները, հանելուկները, բանաստեղծությունները, ոչ ծավալուն հետաքրքրաշարժ տեքստերը: Խոսքային վարժությունների տեքստերն ընտրվում են այնպես, որ դրանք հնարավորություն ընձեռեն ակտիվացնելու երեխաների կենսափորձը / մանկական զվարճալիքներ,

հեքիաթների բեմականացումներ /: Տեքստի բովանդակության հետ դրանք պետք է լինեն փոխկապակցված:

2. Ծանոթություն նոր նյութին: Յուրաքանչյուր գրական ունկնդրման դասի ընթացքում աշակերտները ծանոթանում են նոր ստեղծագործության: Ուսուցիչը նյութը պետք է ներկայացնի հնարավորինս արտահայտիչ: Այն երեխաները, ովքեր ունեն լավ զարգացած երաժշտական լսողություն, արագ յուրացնում են ընթերցանության ոճը, և այն դառնում է արտահայտիչ ընթերցանության ձևանմուշ: Լավ զարգացած տեսողական հիշողություն ունեցող աշակերտների համար դասի ընթացքը կարող է դառնալ մի տեսակ ձանձրալի: Նրանք կարող են մտածել, որ իրենք երբեք չեն կարող գեղեցիկ ընթերցել: Այսպիսի իրավիճակից խուսափելու համար հարկավոր է ներկայացնել նաև տարբեր տարիքի ու մասնագիտության / դերասան, ասմունքող / տեր մարդկանց ընթերցանությունը կամ օգտվել <<Գրական ունկնդրում և խոսք>> ինտերակտիվ ձեռնարկից:

3. Գրական ստեղծագործության ընկալման գործընթացը: Վեց տարեկան երեխայի համար առավել հեշտ է յուրացնել և ընկալել այնպիսի դրվագներ, որոնք իրեն ծանոթ են և իր համար ուշագրավ: Մինչդեռ նա դժվարությամբ է ընկալում նոր ներկայացվող ստեղծագործության հերոսի գործողությունները, դրանց դրդապատճառները: Այս դեպքում ուսուցչի խնդիրն է՝ աշակերտներին ճիշտ և հստակ ուղղորդել դեպի անծանոթ իրավիճակներ, որպեսզի նրանք կարողանան ներթափանցել տվյալ հերոսի ներաշխարհը, ընկալել նրա վարքագծի դրդապատճառները:

4. Ստեղծագործության բովանդակության ընկալմանը միտված աշխատանքներ:

Ստեղծագործության բովանդակության ընկալմանն ուղղված աշխատանքը պետք է անցկացնել միմիայն երեխաների սկզբնական ընկալումից հետո: Աշակերտներն ուսուցչի օգնությամբ կազմում են ստեղծագործությունը վերարտադրելու պլան-սխեմա՝ պահպանելով գործողությունների զարգացման ընթացքը:

Ստեղծագործության բովանդակության վերարտադրումը դժվար տրվող հմտություններից է, քանի որ այն իր մեջ ներառում է բովանդակային ընկալում, մտքերի արտահայտում և բնագրին համապատասխան բառերի կիրառում: Վեց տարեկանը դժվարանում է հաղորդվող նյութը վերարտադրել համառոտ կամ

ընտրովի: Ստորև առանձնացնում ենք մի քանի միջոց, որոնք վեց տարեկան փոքրիկին կօգնեն ճիշտ և մատչելի վերարտադրել տեքստը: Որպեսզի հեղինակի կողմից օգտագործված բառերը ամրակայվեն աշակերտների հիշողության մեջ և օգտագործվեն իրենց բանավոր խոսքում, կարելի է կատարել հետևյալ աշխատանքները.

ա/ Անհասկանալի բառերի բացատրություն, բառերի ճիշտ արտասանություն:

բ/ ՈՒՆԿՆՊՐԱԾ ստեղծագործության այն բառերի արտասանությունը, որոնք մնացել են հիշողության մեջ կամ երեխաներին դուր են եկել:

գ/ Ստեղծագործության նորաձանոթ բառերով բնութագրել կամ նկարագրել հերոսներին / ինչպիսին են նրանք պատկերացնում հերոսների արտաքինը, ինչպես են նրանք խոսում /:

դ / Երկխոսությունների միջոցով, դերային խաղով, մնջախաղով ներկայացնել ստեղծագործությունը:

5. Դասի ամփոփումը կատարվում է տարբեր եղանակներով. օրինակ՝ ստեղծել փոքրիկ գրադարան, կատարել նկարագարդումներ, վերարտադրել ստեղծագործության բովանդակությունը, հաջորդաբար ներկայացնել գործողությունները և հերոսներին դերային փոքրիկ խաղերի միջոցով:

5.ԳՐԱԿԱՆ ՈՒՆԿՆԴՐՈՒՄԸ ՀԵՏԱՅԲԲԵՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Ներկայացված աշխատանքներից մի քանիսը փոփոխվում են հետալրբենական շրջանում, և դրա հետ մեկտեղ ավելանում են նոր պահանջներ: Վեց տարեկան փոքրիկն արդեն տառաճանաչ է, և առաջանում է մի նոր և առավել բարդ խնդիր՝ սովորեցնել ինքնուրույն ընթերցել փոքրիկ տեքստեր: Այս փուլում, ի տարբերություն գրաճանաչության, աշակերտները յուրաքանչյուր դասի ընթացքում ծանոթանում են ոչ թե մեկ, այլ երկու ոչ ծավալուն գրական ստեղծագործությունների: Դրանցից մեկն ընթերցում է ուսուցիչը, իսկ երկրորդն ինքնուրույն կարդում են երեխաները: Այս դեպքում երկու ստեղծագործությունները պետք է լինեն նույն հեղինակինը կամ նման լինեն բովանդակությամբ ու ժանրով: Աշակերտների ընթերցանության համար նախատեսված ստեղծագործությունները պետք է լինեն ոչ ծավալուն և հրապուրեն

երեխաներին: Մինչ ընթերցանությունն սկսելը հարկավոր է աշակերտներին նախապատրաստել և հետաքրքրություն առաջացնել տվյալ ստեղծագործության հանդեպ: Անձանոթ գրքի ինքնուրույն ընթերցանությունն առաջին դասարանցու համար բավականին բարդ գործընթաց է, ինչը ոչ բոլոր աշակերտներն են ունակ հաղթահարելու առանց ուսուցչի ճիշտ օգնության: Գրեթե բոլոր երեխաներն են սիրում ունկնդրել գեղարվեստական ստեղծագործություններ: Մակայն շատերը վախենում են ընթերցել, քանի որ դրա հետ կապված դժվարություններն օրեցօր դառնում են անհաղթահարելի: Այս վախը պետք է հաղթահարել յուրաքանչյուր գրական ունկնդրման դասի ընթացքում: Այս աշխատանքի կազմակերպման արդյունավետ միջոց է բարձրաձայն ընթերցանությունը: Աշակերտներն ուրախանում են, երբ լսում են ձայնը / հաճախ ձայնագրում եմ նրանց, ապա միասին ունկնդրում ենք /: Մա օգնում է գնահատել սեփական փորձը, բարելավել կարդալու որակական հատկանիշները: Յուրաքանչյուր դասին աշակերտներտներն անպայման իրենք պետք է ընտրեն և կարդան մանկական գրքեր / այսպիսի աշխատանքի տրամադրում ենք 15-20 րոպե /: Յուրաքանչյուր աշակերտի պետք է ցուցաբերել անհատական մոտեցում, որպեսզի ուսուցիչը պարզի, թե աշխատանքի ընթացքում ինչ առաջընթաց կամ դժվարություն ունեցավ աշակերտը: Ըստ այս մոտեցման՝ յուրաքանչյուր աշակերտի հանձնարարություն է տրվում ըստ կարողությունների:

1. Թույլ կարողություն ունեցող աշակերտներն ընթերցում են վերնագիրը, առաջին կամ վերջին նախադասությունները, ըստ նկարի՝ վերարտադրում են տեքստը, նկարագրողումներ կատարում իրենց պատկերացումների համաձայն:

2. Առավել ուժեղ աշակերտներն ընթերցում են նյութը, և նրանց տրվում են լրացուցիչ աշխատանքներ, օրինակ՝ «Մտագրոհ» մեթոդով բնութագրել-նկարագրել հերոսին, խորհրդածություններ ներկայացնել տրված հարցերի շուրջ /«Ի՞նչ կանեիր»>, «Ի՞նչ խորհուրդ կտաս»> և այլն /:

3. Մեկ այլ խմբի առաջարկում ենք կարդալ մի փոքրիկ պարբերություն, ապա վերաշարադրել կարդացած հատվածը:

Երբ ավարտում են ընթերցանությունը, առաջին հարցն ուղղվում է թույլ կարողություն ունեցող աշակերտներին: Անպայման պետք է ասել, որ իրենք

ամենակարևոր հանձնարարությունն են կատարում, և առանց իրենց աշխատանքի մյուսները չեն կարող շարունակել: Այս մոտեցման շնորհիվ աշակերտների մեջ ձևավորվում է վստահություն իրենց կարողությունների հանդեպ: Ընթերցանության ժամանակ ամենակարևոր գործոններից մեկն էլ հասկանալով կարդալն է: Այս գործընթացին տիրապետելու համար պահանջվում են լուրջ ջանքեր: Որպեսզի երեխան հասկանա իր կարդացածը, հարկավոր է ընտրել հետաքրքիր, բազմազան և տարիքին համապատասխան ստեղծագործություններ: Օրինակ՝ եթե երեխան սիրում է շախմատ կամ ֆուտբոլ խաղալ, լեզուներով կառուցել, ապա նա հաճույքով ինքնուրույն կկարդա համապատասխան մանկական ստեղծագործություններ: Հաջորդ քայլը, որին խստագույնս պետք է հետևել, ճիշտ կարդալու կարողությունների ձևավորումն է: Այն հենարան է սահուն ու արտահայտիչ կարդալու կարողությունների ձևավորման և զարգացման համար:

6. ԳՐԱԿԱՆ ՈՒՆԿՆԴՐՄԱՆ ԺԱՄԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

Գրական ունկնդրման ժամերի համար մայրենիի ուսումնական ծրագիրը ներկայացնում է հետևյալ պահանջները.

- ... ՈՒՆԿՆԴՐԵԼ և ուսուցչի հարցերի օգնությամբ վերարտադրել հեքիաներ, պատմվածքներ, բանաստեղծություններ:
- ... Կարծիքներ և տպավորություններ փոխանակել ունկնդրած ստեղծագործության վերաբերյալ:
- ... Հետևել գրական ստեղծագործության դեպքերի զարգացմանը, հերոսների հարաբերություններին և դրանք վերարտադրել նույնությամբ կամ ստեղծագործաբար:
- ... Պատմել՝ ըստ հիշողության կամ նկարի:
- ... Ստեղծել դասարանական գրադարան:
- ... Բեմականացնել ստեղծագործություններ և մասնակցել հագուստի, դեկորների ընտրությանը:
- ... Շարադրել մաղթանքներ, նամակներ, խոսքի մեջ օգտագործել բանահյուսական մատչելի ասույթներ:
- ... Ընթերցել հումորային ստեղծագործություններ, վկայակոչել զվարճալի դեպքեր սեփական կյանքից:

... Նկարել ունկնդրած ստեղծագործության թեմայով, աշխատել բնական նյութերով և մեկնաբանել կատարած աշխատանքները:

Ծրագրի << Գրական ունկնդրում>> բաղադրիչն առաջին դասարանում ունի հետևյալ նպատակները. խոսքի զարգացում, ակտիվ բառապաշարի հարստացում, արտասանական ունակությունների զարգացում, լսելու, ունկնդրելու, մտապահելու, վերարտադրելու կարողությունների մշակում, հաղորդակցական կարողությունների ձևավորում, միտք ձևակերպելու կարողությունների մշակում, աշխարհաճանաչողական գիտելիքների ընդլայնում, հերոսների զգայական վիճակը գնահատելու կարողության մշակում, սեփական կարծիք հայտնելու ունակության ձևավորում, մարդկանց, շրջապատող աշխարհի, բնության նկատմամբ հոգատար վերաբերմունքի ձևավորում: Այս բոլոր պահանջներն իրականացվում են խաղ-ուսուցում եղանակով: Ուսուցիչների միջավայրում հաճախ հնչում նմանատիպ կարծիքներ.

- Երեխան չի լսում, երբ ինչ-որ բան ենք պատմում:
- Երեխան չի կարողանում հստակ պատասխանել առաջադրված հարցին:
- Երեխան դժվար է շփման եզրեր գտնում ընկերների հետ:
- Երեխան մեծ դժվարությամբ է նստում ընթերցելու:

Այսպիսի խնդիրների լուծման հետաքրքիր և կարևոր ձևեր կարելի է իրականացնել գրական ունկնդրման դասաժամերին: Դրանց մուտքի լավագույն միջոցներ են 2-3 րոպե տևողությամբ խոսքային վարժությունները: Գրական ունկնդրումը կապող օղակ է դասամիջոցի խաղային գործունեությունից ուսումնական գործունեության անցնելու համար: Այսպիսի աշխատանքի համար հարուստ նյութ են ծառայում հանելուկներն ու շուտասելուկները, կարճառոտ հեքիաքրքիր տեքստերը: Գրական ունկնդրման դասերին ակտիվ մասնակցությունը նպաստում է երեխաների ուշադրության կենտրոնացմանը: Խոսքային վարժություններն ընտրվում են խնամքով, նպատակային: Ցուցադրվում են նաև դիդակտիկ նյութեր՝ փոխկապակցված այն տեքստի բովանդակության հետ, որն ունկնդրելու են տվյալ դասին: Պետք է նշել, որ հիմնականում ընթերցողից է կախված, թե ինչպես կընթանա տեքստի ընկալման գործընթացը, և ինչպես կարձագանքեն երեխաները տեքստն ունկնդրելիս: Յուրաքանչյուր գրական ունկնդրման դասաժամի ընթացքում երեխաները